

Humeso wa Vuhangalasamahungu

SARS YI AMUKELA XIGWEVO EKA NANDZU WA VUXISI WA VAT WA R62 MILLION

Tshwane, 10 Mawuwani 2026 – Vukorhokeri bya Xibalo bya Afrika-Dzonga (SARS) byi amukela ku gweviwa ka Ttn André Claude Dickoumba-De-Diguella eka 25 wa malembe ya ku khotsiwa ko kongoma mayelana na xikimi xo nonoha xa vuxisi xa VAT ya R62 million. Ku gweviwa swi fungha ku humelela ka nkoka ka nsindziso na ndzemuxo wo vonaka wa leswaku vugevenga bya xibalo byi ta nhlangana na vuchuchisi.

Assistance Médicale Internationale CC, kun'we na xirhoxoxe, Ttn Claude Dickoumba-De-Diguella, va ngenhile eka mpfumelanandzu ehansi ka xiyenge xa ntwanano wo mpfumelanandzu wa 105A. Va pfumerile milandzu ya 127 ya vuxisi na 66 wa milandzu ya mbhasisamali leyi xakelanaka na swikoxo swa vuxisi swa vuyiselo wa VAT leswi humeleleke eka ku tlula 12 wa malembe.

Endzhaku ka mpfumelanandzu, Khoto yo Hlawuleka ya Vugevenga bya swa Mabindzu ePalm Ridge yi gwevile Ttn Dickoumba-De-Diguella ku fikela eka 15 wa malembe ekhotsweni mayelana na vuxisi, ntlhanu wa malembe lama yimisiweke, na khume ra malembe mayelana na mbhasisamali, leswi fikelerisaka eka xigwevo hinkwaxo xa 25 wa malembe.

Xigwevo xi landzela ku humelela ka ndzavisiso na vuchuchisi bya swikoxo swa vuyiselo wa VAT swa vuxisi leswi nyanyeke hi ndlela leyi kunguhatiweke eka malembe mo hlaya, leswi kombisaka vutinyiketeri bya SARS byo sirhelela xindzhuti xa sisiteme ya xibalo no sirhelela mani na mani eka nxaniso.

Khomixinara wa SARS Dkd. Johnstone Makhubu u hlamuserile ku gweviwa tanihi ku humelela eka nyimpi ehenhla ka vuxisi bya xibalo, vugevenga bya swa timali, na nxaniso wa sisiteme ya VAT. Khomixinara u vurile leswaku mbuyelo lowu wu kombisa hetiseko wa vuswikoti bya vulavisisi na sindziso wo landzelerisa swa SARS, ku katsa na nkoka wa ntirhisamo na vulawuri bya nsindziso wo landzelela nawu na vuchuchisi eku yiseni ka vugevenga bya swa timali byo nonoha eka vululami.

"Swikoxo swa vuyiselo wa VAT swa vuxisi a hi swihoxo swa vulawuri leswi olovaka," ku vurile Khomixinara. "I swiendlo swa vugevenga leswi kunguhatiweke hi vurhonwana leswi yivelaka tshaku ra tiko ra xibalo, ku vavisa vahakelaxibalo vo tshembeka, na kayeta mfumo mayelana na switirhisiwa swa nkoka ku nyika vukorhokeri bya nkoka bya mani na mani. Rhandi yin'wana na yin'wana leyi lahlekaka i rhandi leyi a yi fanele ku va yi tirhisiwile ku seketela nhluvukiso wa ikhonomi, switirhisiwa, nhletelo wa swa rihanyi, dyondzo, na vukorhokeri byin'wana bya nkoka."

Vuchuchisi lebyi humeleleke bya sweswinyana byi kombisa ntirhiso lowu kulaka wa SARS wa vunhlori lebyi fambisiwaka hi switiviwa, tisisiteme leti ndlandlamuxiweke to hlahluva nxungeto, na vutirhisani bya qhinga ku boxa migingiriko leyi ehleketelerisaka no bvumbunula vugevenga bya xibalo byo nonoha. Vanhu lava rhumelaka vuxokoxoko byo vunwa hi vomu, lava engetelelaka misuso, ku tumbeta malinghena, kumbe ku ringeta ku kuma mivuyiselo leyi nga va fanelangiki va fanele va twisisa leswaku swiendllo sweswo swi ta chuchisiwa.

Khomixinara Makhubu u tiyisisile leswaku "SARS yi le ku tirheni hi matimba ku hlayisa ndhavuko wa vulandzelelanawu hi ntsakelo. Nguva yo Fayila yi kombisa vutinyikeri bya yona eka leswi swi tirhisaka xiswona: vahakelaxibalo va na vukorhokeri bya dijitali byo antswa, vuxokoxoko byo tala lebyi tatiweke ku sungula, na tindlela to olova to fikelela swiboho swa vona. Kambe hi ku oloveriwa, vahakelaxibalo vo tshembeka va fanele va nga kanganyiseki mayelana no tsana emahlweni ka vuxisi hi vomu. Lava qambaka mivuyiselo ya VAT, lava tumbetaka mivuyelo, no basisa mali va xungeta ntshamiseko wa swa timali wa tiko ra hina. SARS yi ta landzela vumbhoni no tirha na vulawuri lebyi faneleke ku tiyisisa leswaku nkavulandzelelanawu hi vomu wu famba na switandzhaku swa ntiyiso."

Khomixinara u tlhele a khensa ntirhisano exikarhi ka mavandla ma mfumo ku herisa mhaka leyi. "Milandzu yo nonoha ya vugevenge bya swa timali na xibalo yi lava ntirho wa vulavisisi wa matimba, vuchuchisi bya vurhonwana, na ntirhisano wa nkarhi wo leha wa le xikarhi ka tiejensi. Ku humelela ka xinawu ka namuntlha ku kombisa leswaku hi nga humelela eka nyimpi ehenhla ka vubihi na vugevenga lebyi mintaka tiko ra hina na mavandla ma mfumo.

Mayelana na vuxokoxoko hi xitalo, tihlanganise na SARS eka SARSMedia@sars.gov.za.